

ISSN 2409-6415

Електронне
науково-практичне
фахове видання

HEINONLINE

2018 / № 57

Журнал
східноєвропейського
права

УДК 34+35

Рекомендовано Вченою радою Університету сучасних знань
(Протокол № 3 від 08 жовтня 2013 року)

Включено до Переліку наукових фахових видань України
(Наказ Міністерства освіти і науки України від 15.04.2014 № 455)

ISSN 2409-6415

Журнал внесений до Index Copernicus International та HeinOnline

Проблематика: висвітлення результатів фундаментальних та прикладних наукових досліджень, дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук з актуальних проблем становлення та прагматичного розвитку східноєвропейського права в умовах глобалізаційних викликів

Галузь науки: юридичні науки

Періодичність: щомісячно

Головний редактор: Мосьондз Сергій Олександрович, доктор юридичних наук

Заступник

головного редактора: Мельник Роман Сергійович, доктор юридичних наук

Відповідальний секретар: Соколан Тетяна Сергіївна, кандидат юридичних наук

Члени редколегії: Бевзенко Володимир Михайлович, доктор юридичних наук; Бородін Іван Лук'янович, доктор юридичних наук; Гордієнко Сергій Георгійович, доктор юридичних наук; Гуржій Тарас Олександрович, доктор юридичних наук; Заросило Володимир Олексійович, доктор юридичних наук; Калюжний Ростислав Андрійович, доктор юридичних наук; Карпов Никифор Семенович, доктор юридичних наук; Колб Олександр Григорович, доктор юридичних наук; Колоколов Микита Олександрович, доктор юридичних наук; Коломоєць Тетяна Олександрівна, доктор юридичних наук; Колпаков Валерій Костянтинович, доктор юридичних наук; Константінов Сергій Федорович, доктор юридичних наук; Копиленко Олександр Любимович, доктор юридичних наук; Кузьменко Оксана Володимирівна, доктор юридичних наук; Ладиченко Віктор Валерійович, доктор юридичних наук; Ліпкан Володимир Анатолійович, доктор юридичних наук; Манн Томас, доктор права; Миколенко Олександр Іванович, доктор юридичних наук; Монаєнко Антон Олексійович, доктор юридичних наук; Мурашин Олександр Геннадійович, доктор юридичних наук; Петков Валерій Петрович, доктор юридичних наук; Петков Сергій Валерійович, доктор юридичних наук; Приймаченко Дмитро Володимирович, доктор юридичних наук; Стеценко Семен Григорович, доктор юридичних наук; Татаров Олег Юрійович, доктор юридичних наук; Тихомиров Олександр Деонисович, доктор юридичних наук; Чернявський Сергій Сергійович, доктор юридичних наук; Чуприс Ольга Іванівна, доктор юридичних наук; Шлоер Бернгард, доктор права

Адреса редакції: вул. Велика Васильківська, 57/3, м. Київ, Україна, 03150

Тел.: +38 (063) 758 57 24

E-mail: easternlaw.ua@gmail.com

Сайт: <http://easternlaw.com.ua>

ЗМІСТ

Орлеан А.М. Проблемні аспекти вітчизняної судової реформи в контексті Європейських стандартів.....	10
Алексєєнко І.Г. Питання законодавчого регулювання економічної безпеки підприємництва в Україні.....	17
Аббакумова Д.В. Процедурні аспекти функціонування Комітету Міністрів Ради Європи.....	25
Валуйська М.Ю. Криміналізація особистості: сучасний стан вивчення та перспективи застосування цифрових технологій.....	34
A.A. Donets Ajara's Autonomy and Its Implications for Georgian Security	40
Іванова М.І., Задорожня Ю.О., Нагорна К.Г. Проблематика речового права на чуже майно.....	57
Д.В. Казначеева Проблеми удосконалення умовно-дострокового звільнення від відбування покарання.....	64
Клепка Д.І. Деякі питання вдосконалення чинного кримінального процесуального законодавства України щодо оскарження рішень, дій чи бездіяльності під час досудового розслідування.....	70
Маланчук Т.В., Башкірова В.А. Проблемні питання при здійсненні українськими підприємствами розрахунків векселями у зовнішньоекономічній діяльності.....	77
Малюга Л.Ю. Специфіка адаптації соціального законодавства України до законодавства ЄС: концептуально-правові основи.....	83
Мартянова Т.С. Утримування та осквернення релігійних святинь як форми об'єктивної сторони складу злочину, передбаченого ст. 179 КК України.....	91
Мельник О.Д. Адміністративні правопорушення, пов'язані з корупцією: сфера охорони здоров'я.....	96
Музика Т.О. Проблеми визначення кола осіб, що можуть бути членами житлово-будівельних кооперативів в Україні.....	103
Пипяк М.І. Наближення правового статусу державного службовця в Україні до стандартів Європейського Союзу.....	110

Ребриш Б.Ю., Журба Ю.А. Особливості правового регулювання трастових відносин з іноземним елементом у зарубіжних країнах.....	117
Резникова М.О., Даниляк А.В. Особливості поділу майна подружжя за наявності шлюбного договору.....	128
Резникова М.О., Лиля А.В. Нотаріальне провадження щодо вжиття заходів до охорони спадкового майна.....	137
Самойленко Є.А., Купка Ю.М. Ефективність механізму імплементації міжнародно-правового принципу гендерної рівності у законодавство України.....	144
Стрельник В.В. Правовий інструмент забезпечення ефективного та раціонального використання земель.....	151
Таволжанський О.В. Інформаційна безпека України: стан правового забезпечення в контексті глобалізаційних процесів.....	158
Турченко О.Г., Бабич М.І. Щодо застосування норм міжнародного права Конституційним Судом України.....	165
Швагер О.А., Солдаткіна Д.О. Актуальні питання правового регулювання безготівкових розрахунків в Україні.....	174
Русанюк М.М. Зарубіжний досвід в законодавстві щодо кримінальної відповідальності за злочини проти безпеки виробництва.....	182
Феданяк Р.В. Суб'єктивна сторона складу злочину порушення правил безпеки дорожнього руху або експлуатації транспорту особами, які керують транспортними засобами.....	188
Суходубов В.С. Обстановка вчинення вбивств з метою заволодіння житлом в структурі криміналістичної характеристики злочинів.....	193
Борщ М.Г. Публічні закупівлі в господарській діяльності: проблеми та шляхи вдосконалення.....	203
Бурчак А.Ю. Проблеми працевлаштування в сільських (фермерських) господарствах та кооперативах.....	208
Велієва Е.Ш. Правове регулювання агрохолдингів в Україні.....	216

Власюк Д.А. Повідомлення про підозру: поняття та теоретичні проблеми тлумачення.....	221
Грохольський П.О. Система заходів операційного та фактичного захисту від рейдерських захоплень у аграрному секторі.....	228
Качмар З.О. Води України як об'єкти права власності.....	236
Каплуновський І.А. До питання державної підтримки інвестиційної діяльності.....	244
Кротюк Є.В. Індивід як суб'єкт міжнародного права.....	249
Лялюк А.В. Юридична відповідальність за порушення екологічного законодавства.....	256
V.S. Loityarenko Environmental Insurance: Theoretical and Practical Problems of Implementation.....	264
Нефортун Я.В. Досудове врегулювання спорів в розрізі змін до Господарського процесуального кодексу України.....	271
Піонтковська О.О. Правове регулювання поведінки з відходами у контексті європейського та українського законодавства.....	277
Репікова З.А. Деякі аспекти правового регулювання охорони тварин, занесених до Червоної книги України.....	288
Скосарев І.Д. Правові засади обмеження екологічних прав громадян.....	296
Тимошук Г.О. Кримінологічна характеристики особистості злочинця-корупціонера.....	301
Титаренко А.В. Правове регулювання недобросовісної реклами в фармацевтичній сфері.....	306
Ткачук К.Р. Особливості становлення спортивного права в Україні. Діяльність на міжнародній спортивній арені.....	312
Фролова В.С. Шляхи подолання рейдерства в Україні.....	317
Шаповалов Б.Р. Проблеми вдосконалення та підвищення ефективності юридичної відповідальності за екологічні правопорушення.....	324

Шашиєв Р.С. Відеоконференція в судовому процесі. Проблемні питання	335
Широкий М.О. Деякі аспекти правової охорони рослинного світу	341
О. Dzhafarova, М. Kachynska Cooperation of Law Enforcement Agencies in Prevention and Detecting Transnational Crimes.....	347
Плотнікова М.В., Зоріна Я.В. Бюджетні повноваження органів місцевого самоврядування в Україні: зміст та проблеми реалізації в контексті бюджетної децентралізації.....	352

TABLE OF CONTENTS

A.M. Orlean Problematic Aspects of Domestic Judicial Reform within the Context of the European Standards.....	10
I.H. Aliksieienko Issues of Legislative Regulation of Economic Security Entrepreneurship in Ukraine.....	17
D.V. Abbakumova Procedural Aspects of the Functioning of the Committee of Ministers of the Council of Europe.....	25
M.Yu. Valuiska Criminalization of a Person: Modern State and Future Application of Digital Technologies.....	34
A.A. Donets Ajara's Autonomy and Its Implications for Georgian Security.....	40
M.I. Ivanova, Yu.O. Zadorozhnya, K.G. Nagorna The Problem of Real Rights to Someone Else's Property.....	57
D.V. Kaznacheieva Problems of Improving Parole.....	64
D.I. Klepka Some Issues of Improvement Current Criminal Procedural Legislation on Appeal against Decisions, Actions or Inactivity during the Pre-Trial Investigation.....	70
T.V. Malanchuk, V.A. Bashkirova Problematic Issues in the Realization Payment with Promissory Notes in Foreign Economic Activities by Ukrainian Companies.....	77
L.Ju. Maliuha Specificity of the Adaptation of the Social Legislation of Ukraine to the EU Legislation: Conceptual and Legal Basis.....	83
T.S. Martianova Retention and Desecration of Religious Sanctities as an Objective Element of Crime Components Provided for by Art. 179 of the Criminal Code of Ukraine.....	91
O.D. Melnyk Administrative Offenses Related to Corruption: the Sphere of Health Protection.....	96
M.O. Muzyka Issues of Identifications of Persons Who Can Be Members of Building Cooperative in Ukraine.....	103
N.I. Pypyak Approximation of the Legal Status of a Civil Servant in Ukraine to the Standards of the European Union.....	110
B.Yu. Rebrysh, Yu.A. Zhurba Peculiarities of Legal Regulation of Trust Relations with a Foreign Element in Foreign Countries.....	117

M.O. Reznikova, A.V. Danyliak Peculiarities Regarding Division of Spouses' Property under Prenuptial Agreement.....	128
M.O. Reznikova, A.V. Lyla Notary Proceedings Regarding Measures Aimed at Protecting Inherited Property.....	137
Ye.A. Samoilenko, Yu.M. Kupka Effectiveness of Implementation Mechanism of Gender Equality Principle into Ukrainian Legislation.....	144
V.V. Strelnyk Legal Instrument for the Effective and Rational Use of Land	151
O.V. Tavolzhanskyi Information Security of Ukraine: the State of Legal Security in the Context of Globalization Processes.....	158
O.G. Turchenko, I.M. Babych As to the Application of International Law by the Constitutional Court of Ukraine.....	165
O.A. Shvaher, D.O. Soldatkina Actual Issues of the Legal Regulation of Cashless Settlements in Ukraine.....	174
M.M. Rusaniuk Foreign Experience in Legislation Regarding Criminal Liability for Crimes against Production Safety.....	182
R.V. Fedaniak Subjective Element of Such a Crime as Violation of Rules Related to Traffic or Driving Safety by Drivers.....	188
S.V. Suhodubov Situation of Murders in Order to Occupy Housing in the Structure of Forensic Characteristics of Crimes.....	193
M.H. Borshch Public Procurement in Economic Activity: Problems and Directions to Improvement.....	203
A.Yu. Burchak Problems of Employment in Agricultural (Farm) Economics and Cooperatives.....	208
E.V. Veliyeva Legal Regulation of Agro Holdings in Ukraine	216
D.A. Vlasiuk Notice of Suspicion: the Concept and the Theoretical Problems of Interpretation	221
P.O. Hrokholskyi System of Measures of Operational and Actual Protection against Raider Attacks in the Agrarian Sector.....	228

Z.O. Kachmar Waters of Ukraine as Objects of Property Rights.....	236
I.A. Kaplunovskyi To the Issue of Governmental Support for Investment Activity	244
E.V. Krotiyuk Individual as a Subject of International Law	249
A.V. Lialiuk Legal Responsibility for Violation of Environmental Legislation	256
V.S. Loityarenko Environmental Insurance: Theoretical and Practical Problems of Implementation.....	264
Ya.V. Nefortuna Pre-Trial Dispute Settlement within Amendments to the Commercial Procedure Code of Ukraine.....	271
O.O. Piontkovska Legal Regulation of Waste Management in the Context of European and Ukrainian Legislation.....	277
Z.A. Repikova Some Aspects of the Legal Regulation of the Protection of Animals Included in the Red Data Book of Ukraine.....	288
I.D. Skosarev Legal Framework of the Limitation of Ecological Rights of Citizens.....	296
H.O. Tymoshchuk Criminological Characteristic of the Personality of the Criminal Corruptor	301
A.V. Tytarenko Legal Regulation of False Advertising in the Pharmaceutical Industry	306
K.R. Tkachuk Features of Development of Sport Law in Ukraine. Activity on the International Sport Area.....	312
V.S. Frolova Ways to Overcome Corporate Raiding in Ukraine	317
B.R. Shapovalov Issues Related to Improvement and Increase of Effectiveness of Legal Liability for Environmental Offences.....	324
R.S. Shashiev Videoconference in the Civil Process. Problematic Issues	335

M.O. Shirokiy Some Aspects of Legal Protection of Plant World	341
O. Dzhafarova, M. Kachynska Cooperation of Law Enforcement Agencies in Prevention and Detecting Transnational Crimes.....	347
M.V. Plotnikova, Ya.V. Zorina Budgetary Authorities of Local Authorities in Ukraine: Content and Problems of Realization in the Context of Budget Decentralization.....	352

УДК 342.92

Пупяк Микола Іванович –

кандидат юридичних наук,
старший викладач кафедри права
факультету менеджменту та права
Вінницького національного аграрного університету

Nikolay I. Pupyak –

candidate of juridical sciences, senior lecturer of
the Department of Law of
the Faculty of Management and Law,
Vinnitsa National Agrarian University
(3 Soniachna Street, Vinnitsia, 21000, Ukraine)

Наближення правового статусу державного службовця в Україні до стандартів Європейського Союзу

У статті проводиться дослідження правового статусу державного службовця в Україні. Також досліджується правовий статус державного службовця у різних країнах світу. Оцінюється найкращий світовий досвід у зазначеній сфері. На основі аналізу робиться висновок щодо можливості запозичення позитивного зарубіжного досвіду у сфері державної служби.

Ключові слова: державний службовець, правовий статус, Європейський Союз, державна служба, реформа.

В статье проводится исследование правового статуса государственного служащего в Украине. Также исследуется правовой статус государственного служащего в разных странах мира. Оценивается лучший мировой опыт в данной сфере. На основе анализа делается вывод о возможности заимствования положительного зарубежного опыта в сфере государственной службы.

Ключевые слова: государственный служащий, правовой статус, Европейский Союз, государственная служба, реформа.

N.I. Pupyak Approximation of the Legal Status of a Civil Servant in Ukraine to the Standards of the European Union

The article conducts a study of the legal status of a public servant in Ukraine. It also examines the legal status of public servants in different countries of the world. Evaluated the best world experience in this field. Based on the analysis, it is concluded that it is possible to borrow positive foreign experience in the public service. The assessment of the possibility of borrowing foreign experience is based on a comparison of the legal systems of foreign countries and Ukraine. The need to improve the legal status of a public servant in Ukraine is justified by the course towards integration into the European Union. A public servant as a representative of state power is in a certain sense the face of a country. Ukraine as a state striving to become part of the European Union is obliged to conduct an effective reform of the civil service. The key elements of this reform should be changes in the legal status of a public servant, the principles of his work and functional responsibilities. Public service reform is one of the key. Disclosure of the status of civil servants from the standpoint of administrative law implies the existence of such elements as rights, obligations, restrictions, guarantees, incentives, responsibility. Thanks to these elements, the activities of a public servant, his functioning in the civil service system, professional and personal development, the disclosure of professional, creative and personal potential are ensured. Fixing elements of the legal status takes place in a number of legal documents. Today, the legal status of a public servant in Ukraine is regulated at a fairly high level. However, a number of elements need to be improved. In particular, we are talking about the fair promotion of a civil servant on the career ladder and reducing corruption risks. Many countries in Europe and the world have good examples of legal regulation of the status of a public servant at an exemplary level. In the basis of reforming and modernizing the civil service and improving the process of

its passage in most countries were laid such principles as the democratization of public administration and civil service. The task of Ukrainian legislators is to copy the best elements into the Ukrainian system of law.

Keywords: *civil servant, legal status, European Union, civil service, reform.*

Постановка проблеми. Державний службовець як представник державної влади в певному сенсі є обличчям країни. Україна як держава що прагне стати частиною Європейського Союзу зобов'язана провести ефективну реформу державної служби. Ключовими елементами цієї реформи мають стати зміни правового статусу державного службовця, принципів його роботи та функціональних обов'язків.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Різні аспекти статусу державних службовців досліджувались значною кількістю науковців. Останні публікації в зазначеній сфері відносяться до авторства С. Алексеева, В. Бакуменка, І. Грицяка, Н. Гончарук, А. Илишева, Д. Іманбердієва, Ю. Ковбасюка, В. Лобанова, Н. Нижник, В. Олуйка, С. Серьогіна та інших.

Невирішені раніше проблеми. Питання удосконалення статусу державних службовців має значне наукове обґрунтування. Однак сьогодні залишається до кінця не визначеним єдиний напрям запозичення позитивного зарубіжного досвіду.

Метою статті є дослідження правового статусу державних службовців у розвинених країнах Європейського Союзу та знаходження оптимальної моделі запозичення такого досвіду в Україні.

Виклад основного матеріалу. Поняття «статус» походить із трактування лат. status як «стан», «положення» і у більшості трактувань означає позиція, положення у будь-якій системі, структурі, ієрархії. За іншим трактуванням – це сукупність прав та обов'язків, що визначає стан особи, організації тощо, характеризує їх правове положення. Деякі вчені самостійними елементами правового аспекту статусу особи називають громадянство, загальну правоздатність, гарантії, законні інтереси та юридичну відповідальність. Інші – навпаки, деякі із згаданих вище елементів характеризують або як передумову (громадянство, правоздатність), або як другорядні елементи статусу (юридична відповідальність, законні інтереси), або як такі, що виходять за межі правового статусу (гарантії). Серед елементів цієї категорії називають також

правові норми, що закріплюють статус особи, правосуб'єктність, правові принципи та правовідносини статусного типу [1; 2, с. 4].

Традиційно розкриття питання статусу державних службовців з позиції адміністративного права передбачає наявність таких елементів, як права, обов'язки, обмеження, гарантії, заохочення, відповідальність. Завдяки цим елементам забезпечується діяльність державного службовця, його функціонування в системі державної служби, професійний та особистісний розвиток, розкриття професійного, творчого та особистісного потенціалу. Фіксація елементів правового статусу проходить у низці нормативно-правових документів. На сьогодні правовий статус державних службовців визначається Конституцією України, законами України «Про державну службу», «Про запобігання корупції», «Про місцеві державні адміністрації», «Про центральні органи виконавчої влади», актами Президента України, Кабінету Міністрів України, спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади з питань державної служби, інших центральних органів виконавчої влади та іншими нормативно-правовими актами [2, с. 4-5].

Для вдосконалення проходження державної служби в Україні в умовах адміністративної реформи важливе значення має зарубіжний досвід проходження державної служби в умовах її реформування й модернізації. Франція першою наприкінці 1940-х років здійснила реформування державної служби [3, с. 448]; у США реформа розпочалася в кінці 1970-х років [4, с. 123], у 1971 – 1988 р. р. було проведено реформу системи державної служби у Великій Британії [3, с. 213], у 1997 році – у Німеччині [3, с. 446]. Реорганізація державної служби в Нідерландах проводиться з 1980 р., а починаючи з 2000 р. вона перебуває в стадії поступового реформування [5, с. 186]. Суттєві перетворення державної служби у Сінгапурі були здійснені після 1990 р. [5, с. 315]. Реформування державної служби залишається важливим пріоритетом упродовж більш ніж 20 років у Швеції [5, с. 156] та багатьох інших

країнах світу. Слід акцентувати увагу на тому, що реформування та модернізація державної служби в країнах демократії, вдосконалення її проходження стосується, перш за все, структурних змін у системі органів виконавчої влади, добору персоналу й оптимізації його чисельності, умов оплати праці, оцінювання діяльності та методів заохочення, підвищення професійної мобільності та покращення умов праці, розвитку системи ефективності на державній службі [6, с. 59].

В основу реформування й модернізації державної служби та вдосконалення процесу її проходження в більшості країн було покладено такі принципи, як демократизація державного управління і державної служби; орієнтація на пересічного громадянина, який, будучи клієнтом державних служб, виступає споживачем державних послуг; орієнтація на кінцевий результат; рентабельність управління; простота управління [7, с. 57]. Слід зазначити, що майже скрізь у світі модернізація державної служби відбувається на основі ідей нового державного менеджменту, що передбачає широке використання в державній службі методів роботи, які застосовуються в приватному секторі і сприяють вдосконаленню проходження державної служби та підвищенню якості роботи державного апарату. У результаті перетворення, як стверджує В. М. Олуйко, створюється якісно нова модель державної служби, яку часто називають поведіковою і яка характеризується якісно відмінними параметрами, що виражаються в таких категоріях, як творчість, новаторство, емоційна атмосфера, суб'єктивний фактор. Він також зазначає, що процес реформування державної служби, а отже, і її центрального елемента – проходження розрахований на порівняно тривалий період і практично є безупинним потоком удосконалення форм, методів, технологій діяльності державних органів, їх адаптації до зовнішніх і внутрішніх умов, що постійно змінюються [7, с. 57-58; 6, с. 59]. У кожній країні організаційний порядок кар'єри є різним залежно від вертикальних і горизонтальних поділів, притаманих кожній державній адміністрації. Горизонтальні поділи, відображаючи рівень освіти, відповідають категоріям публічних службовців. Так, у Франції існують три категорії публічних службовців. Категорія А, яка об'єднує публічних службовців

керівного складу, вимагає від кандидата рівня вищої освіти, що відповідає ліценціату (диплом про успішне завершення трирічного курсу навчання в університеті). Категорія В, передбачаючи функції забезпечення виконання рішень, потребує від кандидата освітнього рівня бакалавра (у Франції рівень бакалавра означає успішне завершення повної середньої освіти і є першим ученим званням), а категорія С – рівня неповної середньої освіти. Категорія А включає приблизно 20 % чиновників і до категорії В належить близько 40 % [8, с. 240; 9, с. 4-5].

Кожна з цих категорій підрозділяється на ранги, які, у свою чергу, розподілено на класи. Підвищення класу проводиться в рамках рангу для всіх чиновників і залежить одночасно від вислуги років і професійних якостей чиновника. Висока оцінка роботи чиновника може прискорити підвищення класу за мінімальної вислуги років, а низька оцінка дає право на автоматичне підвищення класу тільки за максимальної вислуги років. Підвищення класу проводиться безперервно і супроводжується зростанням посадового окладу. Підвищення рангу відбувається не автоматично, а залежить від заслуг чиновника та вислуги років, термін якої визначено окремими статутами [9, с. 5].

Загальним правилом доступу до французької публічної служби є конкурс, який складається з письмових іспитів та усної співбесіди. За результатами конкурсу журі складає список кандидатів відповідно до оцінок, отриманих кандидатами. Під час призначення на посаду орган, наділений номінативною владою, повинен урахувати рейтинг кандидатів, він має право призначити на посаду тільки людину зі списку [9, с. 5]. Після призначення на посаду службовець не відразу набуває статусу чиновника, спочатку, протягом періоду від 6 місяців до 2-х років, він проходить випробувальний термін у якості стажера і тільки потім, після успішного завершення випробувального терміну отримує статус чиновника. Слухачі Національної школи адміністрації (ENA), регіональних інститутів адміністрації (IRA), Школи податкової служби та інших спеціалізованих навчальних закладів мають статус стажера вже під час навчання і після закінчення навчання призначаються на посаду чиновника згідно з місцем у рейтингу [9,

с. 5].

Французька система організації конкурсу передбачає існування так званого внутрішнього конкурсу, який дає можливість діючим публічним службовцям, які не мають відповідного освітнього рівня, брати участь у конкурсних іспитах з метою одержання вищої категорії за умови наявності відповідної вислуги років на публічній службі. Так, до Національної школи адміністрації та регіональних інститутів адміністрації можуть вступити за внутрішнім конкурсом публічні службовці, які не мають необхідної для залучення до категорії А вищої освіти, за умови, що вони мають щонайменше 4 роки стажу роботи на державній службі в органах виконавчої влади і місцевого самоврядування, або державних установах. Вступники за внутрішнім конкурсом складають приблизно 30% контингенту слухачів регіональних інститутів адміністрації [10, с. 6; 9, с. 5-6].

Аналіз свідчить про те, що процес реформування та розвитку державної служби, вдосконалення процесу її проходження у світовій практиці характеризується напрямками, визначеними, перш за все, континентальною та англосаксонською моделями. Континентальній моделі відповідає система кар'єрної державної служби, яка передбачає, що державні службовці вступають на держслужбу на весь період своєї професійної кар'єри, під час якої вони поступово просуваються по службі. До країн з класичною кар'єрною моделлю відносяться Франція, Німеччина, Іспанія, Люксембург, Болгарія, Румунія, Словаччина, Японія. В умовах кар'єрної системи працівник, призначений на державну службу, проводить усе своє професійне життя в організації з визначеною ієрархією, яка забезпечує певний автоматизм його просування службовими сходами [11, с. 413]. Англосаксонській моделі відповідає система державної служби за контрактом (договором). За даної системи працівники за контрактом наймаються на конкретні посади відповідно до освітнього рівня й професійних навичок. Класичні посадові системи мають Швеція і Голландія. Характерні риси посадової моделі притаманні системам в Італії, Фінляндії, Великобританії, Естонії, Нідерландах. Прикладом посадової (відкритої) системи може бути також модель організації державної служби у США. При посадовій системі відсутні гарантії щодо просування по

службі, оскільки проходження державної служби визначається каталогом державних посад, в якому сформульовані умови для зайняття кожної з них [11, с. 414; 6, с. 59-60]. Разом з тим слід зазначити, що в результаті модернізації більшість країн мають змішану модель державної служби, знаходяться десь посередині між кар'єрною та посадовою формами, тобто не існує такої моделі національної державної служби, котру можна було б розглядати як класичну кар'єрну чи класичну посадову модель. Деякі автори, окрім зазначених вище, виділяють закриту і відкриту, професійну і партійну, асимільовану і диференційовану, континентальну і англосаксонську, класичну, посадову та змішану системи державної служби, що також впливає на проходження державної служби [6, с. 60].

В усіх сучасних державах застосовується одна з трьох основних моделей публічної служби – кар'єрна, посадова та змішана, що поєднує елементи кар'єрної та посадової моделей. Більшість країн Європейського Союзу і власне Європейський Союз побудували свою публічну службу за принципом кар'єрної моделі. Це передусім Франція, Німеччина, Данія та Іспанія. Посадова модель діє в Швеції, Нідерландах, змішана модель отримала поширення в Італії, Великій Британії. Серед нових членів ЄС є як прибічники кар'єрної моделі (Болгарія, Кіпр, Румунія, Словаччина, Словенія), так і змішаної (Латвія, Литва, Мальта, Польща, Угорщина, Чехія). Винятком є Естонія, де запроваджена посадова модель [12, с. 27-28; 9, с. 2-3].

У західноєвропейській науковій літературі кар'єрну систему часто називають «закритою», оскільки вона значною мірою обмежує можливість вільного переміщення персоналу між приватним та державним секторами. Посадова ж модель вважається «відкритою» саме тому, що будь-яка посада може замінюватися кандидатами з приватного сектору [10, с. 45; 9, с. 3]. Звичайно, на практиці жодна з європейських країн сьогодні не має тієї чи іншої моделі публічної служби в чистому вигляді. У кожній із домінуючих моделей присутні елементи іншої. Так, у Франції існують категорії посад держслужбовців центральних органів влади та органів місцевого самоврядування, які наймаються за принципами посадової публічної служби – за контрактом, або

за угодою (члени кабінету міністрів, директор кабінету міністрів, генеральний директор у мерії тощо). У Нідерландах та Швеції окремі категорії службовців, як працівники дипломатичного корпусу, та поліція наймаються за принципами кадрової служби. Але існування певної категорії посад, які не відповідають загальноприйнятим нормам, не є підставою для класифікації тієї чи іншої публічної служби як змішаної, оскільки існування цих посад є законодавчо оформленим винятком з правил, а не нормою [9, с. 3].

Кар'єрна модель базується на принципі специфічності публічної адміністрації, що зумовлює наявність персоналу, наділеного особливими можливостями, який присвячує все своє професійне життя службі в державному органі. Службовець, який отримав підготовку, необхідну для найму на роботу, та пройшов конкурс або успішно склав державний іспит, піднімаючись ієрархічною структурою посад відповідно до існуючого механізму просування по службі, реалізує свій кар'єрний потенціал. Кар'єрна система передбачає встановлення ієрархічного порядку для посад таким чином, щоб державний службовець, прийнятий на певний посадовий рівень, міг за визначений термін перебування на тій чи іншій посаді пройти послідовну низку рівнів, аж до найвищого. Унаслідок того, що набір залежить від різних рівнів освіти, у кожній системі посад існують горизонтальні поділи, які відповідають цим рівням, та вертикальні, які враховують різноманітність професій у державній адміністрації [13; 9, с. 3]. Сукупність цих особливих норм систематизована в статуті, який відокремлює автономію права держслужби від загального трудового права. Загальний статут – це сукупність норм конституційного, нормативного і юридичного порядку, які стосуються всіх службовців, що потрапляють під юрисдикцію адміністративного права, частиною якого є право держслужби. Його існування є для чиновників гарантією незалежності від адміністративного свавілля. Окремі статuti уточнюють способи застосування загального статуту для всіх службовців, які складають конкретний штат чиновників і виконують подібні завдання в одному або кількох адміністративних органах. Вони аналізують функції чиновників даного штату, уточнюють умови найму (необхідний диплом, організація конкурсів),

організацію і схему реалізації кар'єри (чини, ранги, швидкість просування) тощо. Спеціальний статут існує для деяких держслужбовців і закріплюється законом (поліція, повітряна навігація) [9, с. 4].

Таким чином, найбільш характерними рисами кар'єрної моделі публічної служби є такі: наявність спеціальних статутних вимог щодо освіти, необхідної для найму та кар'єри; обмеження визнання професійного досвіду роботи в приватному секторі; призначення службовця тільки на найнижчі посади визначеного кар'єрного рівня та просування по службі за вислугою років; наявність законодавчо визначеної системи оплати праці та спеціальної пенсійної системи; робота впродовж життя; чітко визначений принцип субординації; статутно або нормативно закріплений кодекс поведінки публічних службовців, їх прав та обов'язків [9, с. 4]. Цікавим є ствердження Д. Боссарта та К. Демме, що державна служба не є статичним утворенням, не існує конкретного прикладу та моделі і кожна з країн, що прагне вступити до Європейського Союзу, повинна самостійно ініціювати дебати з питань доречності державної служби у ХХІ столітті [14, с. 23].

Компаративний аналіз систем державної служби показав, що залежно від наявної моделі та особливостей організації і функціонування державної служби в різних країнах демократії виявлено суттєві відмінності в проходженні державної служби [6, с. 60].

Висновки. Проголошення Україною курсу на інтеграцію в Європейський Союз вимагає від нашої країни амбітної програми реформ. Реформа державної служби являється однією з ключових. Сьогодні правовий статус державного службовця в Україні регламентований на достатньо високому рівні. Однак залишається низка елементів що потребують удосконалення. Зокрема, мова йде про справедливе просування державного службовця по кар'єрній драбині та зниження корупційних ризиків. Багато країн Європи та світу мають гарні приклади правового регулювання статусу державного службовця на зразковому рівні. Задачею українських законодавців є копіювання найкращих елементів в українську систему права. Зазначена тематика потребує подальшого наукового дослідження дисертаційного масштабу.

Список використаних джерел:

1. Зайчук О. В. Теорія держави і права. Академічний курс : підручник / О. В. Зайчук, Н. М. Оніщенко [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.ebk.net.ua/Book/law/zaychuk_tdp/part2/402.htm.
2. Карпа М. І. Статус державного службовця: функціональний, організаційний та компетентнісний аспекти / М. І. Карпа // Державне будівництво. – № 1/2017 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/db/2017-1/doc/3/03.pdf>.
3. Грицяк І. Законодавство про державну службу в Європейському Союзі (на прикладі Великобританії, Німеччини, Франції) / І. Грицяк // Ефективність державного управління : збірник наукових праць ЛРІДУ НАДУ при Президентіві України – Львів : Вид-во ЛРІДУ НАДУ, 2004 / 2005. – Вип. 6/7. – С. 442–448.
4. Лобанов В. Управление высшим административным персоналом (опыт Голландии и США) / В. Лобанов // Проблемы теории и практики управления. – 2000. – № 2. – С. 118-123.
5. Світові моделі державного управління: досвід для України у 2 ч. / за заг. ред. Ю. В. Ковбасюка, С. В. Загороднюка, П. І. Крайніка, Х. М. Дейнеги. – 2-ге вид. – К. : НАДУ, 2015. – Ч. 2. – 520 с.
6. Кізілов Ю. Ю. Зарубіжний досвід проходження державної служби та можливості його використання в Україні в умовах адміністративної реформи / Ю. Ю. Кізілов // Аспекти публічного управління. – 2016. – № 6-7. – С. 57-65.
7. Олуйко В. М. Кадрові процеси в державному управлінні України: стан і перспективи розвитку : монографія / В. М. Олуйко. – Хмельницький : Вид-во ХУУП, 2005. – 326 с.
8. Claisse Alain, Fonctions publiques en Europe / Alain Claisse, Marie-Christine Meininger. – Paris : Montchrestien, 1994. – 157 p.
9. Прокопенко Л. Л. Публічна служба в країнах ЄС / Л. Л. Прокопенко, І. А. Шабатіна // Публічне адміністрування: теорія та практика: електр. зб. наук. пр. – 2009 – Вип. 1 (1) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.dridu.dp.ua/zbirnik%20/2009-01/ProkopenkoStat.pdf>.
10. Instituts Régionaux d'Administration (IRA). Les concours d'accès. – Paris Direction Générale de l'Administration et de la Fonction Publique, 2003. – 48 p.
11. Державна служба : навчальний посібник / кол. авт.; за заг. ред. проф. С. М. Серьогіна. – К. : ТОВ. «СІК ГРУП Україна», 2012. – 526 с.
12. Зіллер Ж. Політико-адміністративні системи країн ЄС. Порівняльний аналіз / Ж. Зіллер ; пер. з фр. В. Ховхуна. – К. : Основи, 1996. – 418 с.
13. Корнута Р. Окремі особливості правового регулювання публічної служби Німеччини / Р. Корнута // Проблеми реформування державного управління : зб. наук. пр. – К. : Вид-во УАДУ, 2000. – С. 129-170.
14. Боссарт Д. Державна служба у країнах-кандидатах до вступу до ЄС: нові тенденції та вплив інтеграційного процесу / Д. Боссарт, К. Деммке ; пер. з англ. О. М. Шаленко. – К. : Міленіум, 2004. – 128 с.

References:

1. O. V. Zaichuk, Teoriia derzhavy i prava. Akademichnyi kurs : pidruchnyk / O. V. Zaichuk, N. M. Onishchenko [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : http://www.ebk.net.ua/Book/law/zaychuk_tdp/part2/402.htm.
2. M. I. Karpa, Status derzhavnoho sluzhbovtisia: funktsionalnyi, orhanizatsiinyi ta kompetentnisnyi aspekty / M. I. Karpa // Derzhavne budivnytstvo. – No. 1/2017 [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/db/2017-1/doc/3/03.pdf>.
3. I. Hrytsiak, Zakonodavstvo pro derzhavnu sluzhbu v Yevropeiskomu Soiuzi (na prykladi Velykobrytanii, Nimechchyny, Frantsii) / I. Hrytsiak // Efektyvnist derzhavnoho upravlinnia : zbirnyk naukovykh

prats LRIDU NADU pry Prezydentovi Ukrainy – Lviv : Vyd-vo LRIDU NADU, 2004 / 2005. – Vyp. 6/7. – S. 442–448.

4. V. Lobanov, Upravlenye visshym admynstratyvnim personalom (opit Hollandyy y SShA) / V. Lobanov // Problemi teoryy y praktyky upravleniya. – 2000. – No. 2. – Pp. 118-123.

5. Svitovi modeli derzhavnoho upravlinnia: dosvid dlia Ukrainy u 2 ch. / za zah. red. Yu. V. Kovbasiuka, S. V. Zahorodniuka, P. I. Krainika, Kh. M. Deinehy. – 2- he vyd. – K. : NADU, 2015. – Ch. 2. – 520 p.

6. Yu. Yu. Kizilov, Zarubizhnyi dosvid prokhodzhennia derzhavnoi sluzhby ta mozhlyvosti yoho vykorystannia v Ukraini v umovakh administratyvnoi reformy / Yu. Yu. Kizilov // Aspekty publichnoho upravlinnia. – 2016. – No. 6-7. – Pp. 57-65.

7. Oluiko V. M. Kadrovi protsesy v derzhavnomu upravlinni Ukrainy: stan i perspektyvy rozvytku : monohrafiia / V. M. Oluiko. – Khmelnytskyi : Vyd-vo KhUUP, 2005. – 326 p.

8. Claisse Alain, Fonctions publiques en Europe / Alain Claisse, Marie-Christine Meininger. – Paris : Montchrestien, 1994. – 157 p.

9. L. L. Prokopenko, Publichna sluzhba v krainakh YeS / L. L. Prokopenko, I. A. Shabatina // Publichne administruvannia: teoriia ta praktyka: elektr. zb. nauk. pr. – 2009 – Vyp. 1 (1) [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <http://www.dridu.dp.ua/zbirnik%20/2009-01/ProkopenkoStat.pdf>.

10. Instituts Régionaux d'Administration (IRA). Les concours d'accès. – Paris Direction Générale de l'Administration et de la Fonction Publique, 2003. – 48 p.

11. Derzhavna sluzhba : navchalnyi posibnyk / kol. avt.; za zah. red. prof. S. M. Serohina. – K. : TOV. "SIK HRUP Ukraina", 2012. – 526 p.

12. Zh. Ziller, Polityko-administratyvni systemy krain YeS. Porivnialnyi analiz / Zh. Ziller ; per. z fr. V. Khovkhuna. – K. : Osnovy, 1996. – 418 p.

13. R. Kornuta, Okremi osoblyvosti pravovoho rehuliuвання publichnoi sluzhby Nimechchyny / R. Kornuta // Problemy reformuvannia derzhavnoho upravlinnia : zb. nauk. pr. – K. : Vyd-vo UADU, 2000. – Pp. 129-170.

14. Bossart D. Derzhavna sluzhba u krainakh-kandydatakh do vstupu do YeS: novi tendentsii ta vplyv intehratsiinoho protsesu / D. Bossart, K. Demmke ; per. z anhl. O. M. Shalenko. – K. : Milenium, 2004. – 128 p.